

Regionkontoret
Centrum för hälso- och sjukvårdsutveckling

 Datum
2017-10-13

ÖVERENSKOMMELSE MELLAN REGION VÄSTMANLAND OCH KOMMUNERNA I VÄSTMANLAND OM SAMVERKAN FÖR TRYGG OCH EFFEKTIV UTSKRIVNING FRÅN SLUTEN HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Den 1 januari 2018 träder Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvårdslag i kraft. Den syftar till att patienter som inte längre har behov av den slutna vårdens resurser så snart som möjligt ska kunna lämna den på ett tryggt och effektivt sätt. Chefsforum, samverkan mellan länets samtliga socialchefer och chefer för regionens hälso- och sjukvård, arbetar med att förbereda de förändringar som den nya lagen medför. Den 15 september 2017 beslutade Chefsforum att godkänna missivtext och förslag till överenskommelse, se bifogade bilagor.

Överenskommelse syftar till att skapa en trygg och effektiv övergång till öppen vård efter en slutenvårdsvistelse genom att utgöra en god grund för ett tillitsfullt samarbete mellan parterna så att vårdens och omsorgens insatser kan samordnas utifrån individens behov och förutsättningar. Överenskommelsen syftar även till att tydliggöra parternas roller. Den landstingsfinansierade öppna vårdens ansvar för vård i hemmet för såväl psykiatriska som somatiska sjukdomar belyses särskilt.

För att reglera processen kring samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård ska, enligt lagen, gemensamma riktlinjer finnas för ge stöd i det vardagliga arbetet. Chefsforum har utsett representanter som arbetar med att ta fram gemensamma riktlinjer för samverkansprocessen.

Lagen ger möjlighet att teckna överenskommelse om att kommuners betalningsansvar ska inträda vid annan tidpunkt och/eller med annat belopp än den som anges i lagen. Den modell för betalningsansvar som anges i lagstiftningen är en s.k. back-up lösning, d.v.s. är tänkt att träda i kraft för de huvudmän som inte kan komma överens om en lösning. Betalningsansvaret regleras under avsnitt 7 i överenskommelsen. Precisering av beräkningsmodellen anges i tillhörande bilaga.

För patienter som vårdas inom rättspsykiatri behöver särskilda riktlinjer utformas. En arbetsgrupp tillsätts i november 2017 med uppdrag av Chefsforum.

Ett problem som uppmärksammas är patienter som kommer till akuten och inte behöver slutenvård men som heller inte direkt kan skickas hem då hemsituationen eller något annat inte tillåter det. Huvudmännen är överens om att i ett fortsatt arbete ta fram underlag utifrån en gemensam analys och rutiner för hur dessa personer ska erbjudas ett respektfullt och tryggt omhändertagande

Datum

2017-10-13

Chefsforum kommer att utse en arbetsgrupp med uppdrag att ta fram ett gemensamt underlag och riktlinjer gällande patienter som inte kan erbjudas adekvata insatser f.n. enligt ovanstående beskrivning.

Överenskommelsen gäller från och med 2018-01-01. Lagstiftningens intentioner med patientens bästa i fokus och ett aktivt samarbete är grunden. I avvaktan på leverans av nytt IT-stöd för informationsöverföring behöver tidpunkten för tillämpningen av det nya regelverket förskjutas. Efter leverans av IT-stöd genomförs tester av IT-systemet och därefter en omfattande utbildning av berörd personal från regionen och kommuner för att säkra ett framgångsrikt införande. En succesiv övergång till att arbeta i lagstiftningens anda kommer att ske under 2018. Huvudmännen får gemensamt fatta beslut om tidpunkten för när tillämpningen ska ske fullt ut, dock ej med senare start än 2019-01-01.

Förslag till beslut:

- Den strategiska regionala beredningen rekommenderar kommunerna i Västmanland och Region Västmanland att besluta att anta Överenskommelse mellan Region Västmanland och kommunerna i Västmanland om samverkan för trygg och effektiv utskrivning från slutet hälso- och sjukvård, att gälla från och med 2018-01-01, enligt redovisat upplägg.

Överenskommelse mellan Region Västmanland och kommunerna i Västmanland om samverkan för trygg och effektiv utskrivning från slutna hälso- och sjukvård

1 Överenskommelsens parter

- Arboga kommun
- Fagersta kommun
- Hallstahammars kommun
- Kungsörs kommun
- Köpings kommun
- Norbergs kommun
- Sala kommun
- Skinnskattebergs kommun
- Surahammars kommun
- Västerås kommun
- Region Västmanland

Kommunerna kallas nedan gemensamt "kommunerna" och var för sig "kommun". Region Västmanland kallas "regionen". Kommunerna och Regionen gemensamt kallas nedan "parterna". Begreppet "landstinget" används då det beskrivs i lagtext.

2 Inledning

Den 1 januari 2018 införs Lagen (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård. Den syftar till att patienter som inte längre har behov av den slutna vårdens resurser så snart som möjligt ska kunna lämna den slutna vården på ett tryggt och effektivt sätt. Lagen ger också möjlighet att teckna överenskommelse om att kommuners betalningsansvar ska inträda vid annan tidpunkt och/eller med annat belopp än den som anges i lagen.

Den medicinska och tekniska utvecklingen har möjliggjort att individen i ökad omfattning kan få vård av god kvalitet på ett tryggt och säkert sätt i hemmet.

Överenskommelsen syftar till att skapa trygg och effektiv övergång till öppen vård efter en slutenvårdsvistelse genom att vara en god grund för ett tillitsfullt samarbete mellan parterna så att vårdens och omsorgens insatser kan samordnas utifrån individens behov och förutsättningar.

Överenskommelsen syftar även till att tydliggöra parternas roller. Den landstingsfinansierade öppna vårdens ansvar för vård i hemmet för såväl psykiatriska som somatiska sjukdomar belyses särskilt.

För att reglera processen kring samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård ska länsgemensamma riktlinjer ge stöd i det vardagliga arbetet.

3 Definitioner

Fast vårdkontakt

Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård, Kap 2, 5§ anger att när en enhet i den landstingsfinansierade öppna vården har tagit emot ett inskrivningsmeddelande ska verksamhetschefen vid den enheten utse en fast vårdkontakt för patienten om det inte redan finns. Den fasta vårdkontakten påbörjar planeringen av den fortsatta vården vid utskrivning från sjukhus utan dröjsmål. En fast vårdkontakt kan vara hälso- och sjukvårdspersonal eller i vissa fall en mer administrativ funktion som koordinerar patientens vård.

I annan lagstiftning beskrivs Fast vårdkontakt enligt följande:

Hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) 4 kap, 1 § En verksamhetschef enligt 4 kap. 2 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) ska säkerställa att patientens behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet i vården tillgodoses. Verksamhetschefen ska utse en fast vårdkontakt enligt vad som anges i 6 kap. 2 § Patientlagen (2014:821).

Patientlag (2014:821) Kap.6, § 2. En fast vårdkontakt ska utses för patienten om han eller hon begär det, eller om det är nödvändigt för att tillgodose hans eller hennes behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet.

Utskrivningsklar

En patient är utskrivningsklar när samtliga kriterier nedan är uppfyllda

- Behandlande läkare har bedömt att patienten inte längre behöver slutna vård.
- Patienten har fått skriftlig information inför hemgång. Läkemedelsberättelse skickas med utifrån individuella behov.
- Fast vårdkontakt har utsetts i den landstingsfinansierade öppna vården.
- Nödvändig information för patientens fortsatta hälso- och sjukvård och socialtjänst har överförts till de enheter som har fått ett inskrivningsmeddelande.
- Nödvändiga hjälpmedel och medicinteknisk utrustning från Regionen är utprovade och/eller tillgängliga för patienten.
- Läkemedelslista är uppdaterad och nödvändiga läkemedel finns tillgängliga för patienten.

När ovanstående sex kriterier är uppfyllda så aktiveras utskrivningsklar och mät punkt för betalningsansvar inleds. Patienten är klar för hemgång.

Hemmet

Med hemmet avses både ordinärt och särskilt boende samt korttidsplats.

Hälso- och sjukvård

Åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador samt sjuktransporter.

Landstingsfinansierad öppen vård

Med öppen vård avses annan hälso- och sjukvård än slutna vård. I denna överenskommelse menas somatiska och psykiatriska öppenvårdsmottagningar och primärvård.

I de flesta fall innebär det vårdcentral eller psykiatrisk öppenvårdsmottagning.

Målgrupp

Målgruppen är personer, som efter utskrivning från den slutna vården behöver insatser från socialtjänsten och/eller den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården samt den landstingsfinansierade öppna vården

Socialtjänst

Insatser för en enskild enligt författningarna om socialtjänst och stöd och service till vissa funktionsnedsatta samt insatser enligt de särskilda författningarna om vård utan samtycke av unga eller av missbrukare.

Sluten vård

Hälso- och sjukvård när den ges till patient vars tillstånd kräver resurser som inte kan tillgodoses inom öppen vård eller hemsjukvård.

4 Syfte och Mål

Syfte

Åstadkomma/främja en god vård på rätt vårdnivå och en socialtjänst av god kvalitet för den enskilde där ledtiderna är så korta som möjligt vid utskrivning från slutenvård till fortsatt öppen hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Mål

Genom ett tillitsfullt samarbete med individens bästa i fokus:

- är patienten och anhöriga delaktiga och välinformerade efter slutenvård
- är vård- och omsorgsprocessen i Västmanland effektiv

5 Parternas ansvar

Alla parter har ansvar för att kunna genomföra effektiva planeringsprocesser. Parterna ska tillhandahålla resurser och informationsöverföringssystem så att individen kan komma hem på ett tryggt sätt efter en slutenvårdsvistelse. Arbetet ska organiseras på ett sådant sätt att samordnad individuell plan (SIP) i huvudsak kan utföras där det är optimalt för patienten. Den fasta vårdkontakten i den landstingsfinansierade öppenvården kallar till SIP.

Alla berörda parter har ansvar för att medverka i att en SIP upprättas och följs upp.

Inför varje verksamhetsår ska parterna komma överens om specifika utskrivningsprocesser för storhelger med många röda dagar i följd. Syftet är att säkra resursinsatser från alla berörda parter så att utskrivningsprocessen enligt denna överenskommelse kan fortgå även under dessa helger.

5.1 Kommunens ansvar

Kommunen ansvarar för att deras folkbokförda personer kan lämna sjukhuset när de bedöms som utskrivningsklara enligt definitionen i avsnitt 3.

5.2 Regionens ansvar

5.2.1 Slutenvård

Underrätta kommunen och berörda öppenvårdsenheter i landstingsfinansierad öppen vård inom 24 timmar efter inskrivning. Inskrivningsmeddelandet ska innehålla personuppgifter och uppgift om beräknad utskrivningsdag. Om den behandlande läkaren först senare under vårdförloppet bedömer att en patient kan komma att behöva insatser enligt Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård vård Kap 2 § 1, ska den slutna vården skicka inskrivningsmeddelandet senast 24 timmar efter det att den behandlande läkaren gjorde den bedömningen.

Bedöma att patienten är utskrivningsklar och säkerställa att kriterierna för utskrivningsklar är uppfyllda.

5.2.2 Öppenvård

Verksamhetschef inom landstingsfinansierad öppen vård utser fast vårdkontakt då inskrivningsmeddelande kommer. Planering av de insatser som är nödvändiga för att patienten på ett tryggt och säkert sätt ska kunna lämna den slutna vården sker i samverkan mellan parterna.

Den utsedda fasta vårdkontakten ska kalla till SIP senast tre dagar efter att en underrättelse mottagits om att patienten är utskrivningsklar.

5.2.3 Öppen psykiatrisk tvångsvård

För patienter som ska skrivas ut till öppen psykiatrisk tvångsvård måste en samordnad vårdplan enligt 7a § lag (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård ha upprättats innan patienten lämnar slutenvården.

5.3 Gemensamt ansvar

När en berörd enhet inom socialtjänsten, den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården eller den landstingsfinansierade öppna vården har fått ett inskrivningsmeddelande, ska enheten börja sin planering av de insatser som är nödvändiga för att patienten på ett tryggt och säkert sätt ska kunna lämna den slutna vården och efter utskrivningen få sina behov av socialtjänst eller hälso- och sjukvård tillgodosedda. Planeringen ska i möjligaste mån ske i dialog med patient, anhörig och andra vårdgivare.

Ta initiativ till, och delta i SIP om man blir kallad.

Parterna ska arbeta med avvikelserapporter då ansvar enligt denna överenskommelse inte åtföljs. Genom att meddela och analysera avvikelser ska åtgärder därefter vidtas som förbättrar och utvecklar processen. Detta ska ske omgående vid allvarliga fel och långsiktigt vid systematiska avvikelser. Parterna är överens om att hantera båda perspektiven.

6 Processen kring samverkan för utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

Parterna är överens om att en god utskrivningskvalitet minskar undvikbara återinskrivningar i slutna vård. Genom god och säker läkemedelsbehandling och bedömning av hälsotillståndet hos individer i hemmet enligt systematisk bedömningsstruktur kan inskrivning i slutna vård undvikas. Parterna ska arbeta strukturerat med det vårdpreventiva arbetet.

Parterna ska också säkerställa att patienter inte riskerar att "falla mellan stolarna".

Samarbetet i processen kring samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård ska stödjas av läns-gemensamma riktlinjer. I dem förtydligas begrepp och tillvägagångssätt.

7 Ekonomisk reglering

I linje med lagstiftarens intentioner ingår i denna överenskommelse en lösning för betalningsansvar som ersätter den som anges i Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård Kap 5, § 4.

Betalningsansvar inträder om det genomsnittliga antalet dagar i slutna vård efter att patient definierats som utskrivningsklar, enligt fastställda kriterier, överskrider tre dagar under en kalendermånad.

När betalningsansvar inträder ska kommunen ersätta Region Västmanland på individnivå under nästkommande kalendermånad och varje månad fram till dess att betalningsansvar upphör, se nedan. Betalningsansvar inleds vid kalendermånadsskifte.

När det genomsnittliga antalet dagar är 3,0 eller lägre under en sammanhållen kalendermånad upphör regionens krav på ersättning från nästkommande kalendermånad.

För detaljerad beräkning, se bilaga 1 Beräkning av betalningsansvar.

8 Tvist

Tvister löses i första hand på lokal chefsnivå mellan parterna. Om tvisten inte kan lösas där lyfts frågan till överordnad chefsnivå mellan parterna. Kan inte dessa lösa frågan förs frågan vidare till den politiska nivån.

Vid tvist som inte kan lösas enligt ovan får frågan lyftas till domstol.

9 Uppföljning, utvärdering och revideringar i överenskommelsen

Uppföljning och tillämpning av överenskommelsen ska följa särskild plan som regleras av parternas samverkansforum.

Ändring av och tillägg till denna överenskommelse ska, för att vara bindande, vara skriftliga samt undertecknade av parterna och i förekommande fall godkända av parternas beslutande organ.

Beslut om ändringar av mindre betydelse och som inte påverkar överenskommelsens huvudsakliga innehåll, exempelvis språkliga ändringar, anpassning till förändringar i lagtext eller nationella riktlinjer, kan initieras och godkännas av parternas samverkansforum för hälso- och sjukvårds- och socialtjänstfrågor på tjänstepersonsnivå. Dessa ändringar ska dokumenteras och biläggas överenskommelsen.

10 Överenskommelsens ikraftträdande och upphörande

Denna överenskommelse gäller från 1 januari 2018 och tills vidare.

Överenskommelsen kan sägas upp i sin helhet och för samtliga parter efter beslut på den politiska nivån som varje part beslutat.

Denna överenskommelse har upprättats i 10 likalydande exemplar och utväxlats mellan parterna.

Bilaga 1 till Överenskommelse mellan Region Västmanland och kommunerna i Västmanland om samverkan för trygg och effektiv utskrivning från slutna hälso- och sjukvård, avsnitt 7 "Ekonomisk reglering"

Beräkning betalningsansvar

Löpande beräkning innan betalningsansvar inträder

Beräkning sker genom att totala antalet dagar i slutna vård som överstiger 3,0 delas med antalet utskrivningsklara patienter. Begreppet "utskrivningsklar" i detta dokument avser i överenskommelsen fastlagda sex kriterier för utskrivningsklar som innebär att mätpunkt för betalningsansvar inleds. (P) för varje kalendermånad. X-Y räknas på individnivå, individ 1, 2, 3 osv tom P antal.

$$\text{Formel A } \frac{(X_1 - Y_1) + (X_2 - Y_2) + \dots \text{ osv } 1 \text{ tom } P \text{ antal}}{P} = Z$$

Täljare: (Patient 1: Hemgång datum X_1 – utskrivningsklar datum Y_1 senast kl 13.00) + (Patient 2: Hemgång datum X_2 – utskrivningsklar datum Y_2 senast kl 13.00) + osv där P = antal patienter per kalendermånad för respektive kommun. Om utskrivningsklar meddelas efter kl 13.00 gäller nästkommande dag dvs $Y+1$

Nämnare: P = Antal patienter per kalendermånad

Resultat Z = genomsnittlig tid per kalendermånad mellan faktisk hemtagning och utskrivningsklar. Om Z är ett tal som överstiger 3,0 en kalendermånad inträder betalningsansvar.

Mätningen under en kalendermånad avser alla patienter som definieras som utskrivningsklara (= Y) under innevarande kalendermånad.

Beräkning när betalningsansvar inträder

När betalningsansvar inträder ska kommunen ersätta Region Västmanland på individnivå under nästkommande kalendermånad och varje månad fram till dess att betalningsansvar upphör. Betalningsansvar inleds vid kalendermånadsskifte. Betalningsansvar inträder för varje individ från dag 4 enligt formel B.

Formel B

$$(X_1 - Y_1) = T$$

Villkor: om T är lika med eller större än 4 gäller

→ $(T-3) * \text{vård dygnskostnad} = \text{aktuellt belopp att betala för individen}$

Y = datum för meddelande om utskrivningsklar. Om utskrivningsklar meddelas efter kl 13.00 gäller nästkommande dag dvs Y+1

X = datum för hemgång.

T = antal dagar, fyra eller fler som individen legat kvar på sjukhus

Formel B beräknas för varje individ som är inlagd under respektive kalendermånad. Summa att debitera är lika med samtliga individer som beräknats enligt formel B under aktuell kalendermånad

Kommunerna ersätter med 4 500 kr per dygn i 2017 års prisnivå. Beloppet ska räknas upp årligen med hänsyn till prisutvecklingen enligt Landstingsprisindex. Den ekonomiska regleringen hanteras kommunvis.

Vid månad då betalningsansvar inträtt fortsätter mätning enligt Formel A ovan. Efter kalendermånad då mätningen innebär resultat 3,0 eller lägre avvecklas tillämpning av formel B from nästkommande kalendermånad.

Besked till kommunerna om faktiskt utfall för en kalendermånad kommer att kunna lämnas någon vecka in på nästa kalendermånad.